

CBAC TGAU Iaith a Llenyddiaeth Gymraeg (Gradd Unigol a Dwyradd)

Cymeradwywyd gan Cymwysterau Cymru

Canllawiau Addysgu: Uned 4a

Addysgu o 2025

Dyfarnu o 2027

Nid yw'r cymhwyster hwn a reoleiddir gan Cymwysterau Cymru ar gael i ganolfannau Lloegr.

Yn arbennig i Gymru.
Yn barod i'r byd.

Cynnwys

Cyflwyniad.....	1
Nodau'r Canllawiau Addysgu.....	1
Ffyrdd ychwanegol y gall CBAC gynnig cefnogaeth:.....	1
Strwythur y Cymhwyster	2
Asesu	2
Crynodeb o'r Asesu	2
Trosolwg o Uned 4a.....	3
Amcanion asesu a phwysoli Uned 4a	3
Uned 4a Canllawiau i Athrawon	4
Profiadau Dysgu	6
Cyfleoedd i ymgorffori elfennau o'r Cwricwlwm i Gymru.....	7

Cyflwyniad

Mae CBAC TGAU Iaith a Llenyddiaeth Gymraeg (Gradd Unigol a Dwyradd) wedi'i gymeradwyo gan Cymwysterau Cymru ac mae ar gael i bob canolfan yng Nghymru. Bydd yn cael ei ddyfarnu am y tro cyntaf yn Haf 2027, gan ddefnyddio graddau A* i G.

Nodau'r Canllawiau Addysgu

Prif nod y Canllawiau Addysgu yw cefnogi athrawon wrth iddynt gyflwyno manyleb newydd CBAC TGAU Iaith a Llenyddiaeth Gymraeg (Gradd Unigol a Dwyradd) a chynnig arweiniad ar ofynion y cymhwyster a'r broses asesu. **Ni fwriedir i'r Canllawiau Addysgu fod yn ddogfen gynhwysfawr i gyfeirio ati** ond yn hytrach i gynnig cefnogaeth i athrawon proffesiynol wrth ddatblygu cyrsiau ysgogol a chyffrous sydd wedi'u teilwra i anghenion a sgiliau'r dysgwyr. Mae'r canllawiau'n cynnig gweithgareddau posibl yn yr ystafell ddosbarth a chysylltau i adnoddau digidol defnyddiol (gan gynnwys ein deunyddiau digidol ein hunain, sydd ar gael yn rhad ac am ddim, a rhai o ffynonellau allanol) i roi syniadau ar gyfer gwersi didorol ac atyniadol.

Ffurdd ychwanegol y gall CBAC gynnig cefnogaeth:

- deunyddiau asesu enghreifftiol a chynlluniau marcio
- digwyddiadau dysgu proffesiynol
- adroddiadau arholwyr ar bob uned
- y gallu i gysylltu'n uniongyrchol â'r swyddog pwnc
- adnoddau ar-lein rhad ac am ddim
- Dadansoddi Canlyniadau Arholiadau
- Adolygiad Arholiadau Ar-lein.

Strwythur y Cymhwyster

Mae CBAC TGAU Iaith a Llenyddiaeth yn cynnwys 4 uned o fewn y Cymhwyster Sengl a 6 uned o fewn y Cymhwyster Dwyradd Cymhwyster unedol yw hwn ac nid yw'n cynnwys haenau. Nid oes hierarchaeth o ran trefn addysgu'r unedau.

	Teitl yr uned	Math o Asesiad	Pwysoli
Uned 1	Naratif	Arholiad Ysgrifenedig	30% o'r cymhwyster gradd unigol (15% o'r cymhwyster dwyradd)
Uned 2	Hunaniaeth	Asesiad di-arholiad	20% o'r cymhwyster gradd unigol (10% o'r cymhwyster dwyradd)
Uned 3	Agweddau	Asesiad di-arholiad	20% o'r cymhwyster gradd unigol (10% o'r cymhwyster dwyradd)
Uned 4a	Cysylltiadau leithyddol (Gradd Unigol)	Arholiad Ysgrifenedig	30% o'r cymhwyster gradd unigol
Uned 4b	Cysylltiadau leithyddol (Dwyradd)	Arholiad Ysgrifenedig	22.5% o'r cymhwyster dwyradd
Uned 5	Ymateb a Chreu	Asesiad di-arholiad	20% o'r cymhwyster dwyradd
Uned 6	Cyfleo Ystyr	Arholiad Ysgrifenedig	22.5% o'r cymhwyster dwyradd

Asesu

Crynodeb o'r Asesu

Uned 4a: Cysylltiadau leithyddol (Gradd Unigol)

Arholiad Ysgrifenedig: (1 awr 30 munud)

30% o'r cymhwyster

Wedi'i osod a'i farcio gan CBAC

60 marc

Darlenn – asesir y darllen trwy gyfres o gwestiynau strwythuredig. Bydd yr adran hon yn cynnwys tasg golygu testun a fydd yn canolbwytio ar ddeall testun ar lefel gair, brawddeg a thestun.

Ysgrifennu – **un** dasg ysgrifennu o ddewis o **ddau**.

Trosolwg o Uned 4a

Cysylltiadau ieithyddol (gradd unigol yn unig) 30% o'r gradd unigol

Trosolwg o'r uned

Pwrpas yr uned hon yw:

- ymateb i amrywiaeth eang o destunau ysgrifenedig (di-dor a phytio) a'u dadansoddi
- cyfuno a chrynhoi gwybodaeth
- ysgrifennu'n effeithiol at wahanol bwrpasau a chynulleidfaedd, ac mewn gwahanol ffurffiau (llynyddol ac anllenyddol).

Bydd dysgwyr yn archwilio cysylltiadau ieithyddol rhwng testunau y maent yn eu darllen ac yn eu cynhyrchu yn yr uned hon. Trwy ymateb i amrywiaeth o destunau ac archwilio'r cysylltiadau ieithyddol cynigir cyfleoedd iddynt ddatblygu dealltwriaeth o wahanol safbwytiau ynghyd â phwrpas testunau. Anogir dysgwyr i ddod yn fwy aeddfed yn eu dealltwriaeth o destunau ac wrth fynegi eu hunain trwy iaith a thrwy hynny i ddod yn gyfathrebwyr effeithiol.

Amcanion asesu a phwysoli Uned 4a

AA1	<p>Deall ac ymateb:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Deall ac ymateb yn feirniadol i amrywiaeth o destunau llafar, gweledol ac ysgrifenedig, gan ddewis a gwerthuso pwyntiau perthnasol i egluro a chefnogi dehongliadau a datblygu syniadau. • Gwneud cymariaethau ac egluro cysylltiadau o fewn a rhwng testunau ysgrifenedig a chyfathrebu llafar, gan gyfuno a chrynhoi gwybodaeth, syniadau a themâu fel y bo'n briodol. • Egluro sut mae iaith, strwythur a ffurf yn cyfrannu at gyflwyno gwybodaeth, syniadau a themâu mewn testunau ysgrifenedig ac ar lafar a sut mae'r rhain yn effeithio ar y darlenydd/gwyliwr/gwrandäwr. • Deall testunau ysgrifenedig, llafar a gweledol yn eu cyd-destunau cymdeithasol, diwylliannol a hanesyddol a sut y gall y rhain lywio gwahanol safbwytiau a phersbectifau. 	Gradd Unigol: 10%
AA2	<p>Mynegi a chyfathrebu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cyfathrebu'n glir, yn effeithiol ac yn ddychmygus, gan ddefnyddio ffurffiau, geirfa a thechnegau i ennyn diddordeb y darlenydd/gwrandäwr. • Addasu cyfathrebu trwy ddewis cywair, geirfa a thechnegau sy'n briodol i wahanol gyd-destunau a chynulleidfaedd. • Trefnu cyfathrebu gan ddefnyddio amrywiaeth o nodweddion ieithyddol a strwythurol i gefnogi cydlyniant a chydlyniad cyffredinol. • Defnyddio amrywiaeth o strwythurau brawddegau ar gyfer eglurder, pwrrpas ac effaith, â gramadeg priodol ac, mewn cyfathrebu ysgrifenedig, atalnodi a sillafu cywir. 	Gradd Unigol: 20%

Uned 4a Canllawiau i Athrawon

4.1 Cysylltiadau leithyddol (gradd unigol yn unig)		
	Ymhelaethiad o'r Cynnwys	Canllawiau i Athrawon
4.1.1 Ymateb i amrywiaeth eang o destunau ysgrifenedig (di-dor a phytio) a'u dadansoddi	<p>Dylai dysgwyr allu:</p> <ul style="list-style-type: none"> deall ac ymateb i destunau llenyddol ac anllenyddol gan adalw manylion perthnasol dadansoddi a gwerthuso testunau amrywiol gan gynnwys y modd maent yn cyflwyno gwybodaeth, syniadau neu themâu trwy ddewis iaith, ffurf, technegau a nodweddion gramadegol a strwythurol. 	<ul style="list-style-type: none"> Bydd angen darllen y darnau cyfan ac ystyried cyd-destun cyn lleoli gwybodaeth benodol. Rhaid i'r dysgwyr ddarllen y cwestiwn yn ofalus er mwyn gwybod yn union beth i chwilio amdano yn y testun. Bydd angen cysylltu gwybodaeth benodol sydd yn y cwestiwn gyda gwybodaeth neu eiriad tebyg yn y testun. Bydd angen dadansoddi a gwerthuso strwythur testunau gan drafod iaith, ffurf, technegau a nodweddion gramadegol. Dylid cefnogi unrhyw ddatganiad gyda chyfeiriad at y testun / dyfyniad o'r testun. Wrth gyfeirio at dechnegau'r awdur, dylai'r dysgwyr sicrhau eu bod yn trafod eu heffeithiolwydd a'u pwrpas yn y cyd-destun, os mai dyna yw gofynion y cwestiwn. Cyflwyno'r ateb(ion) yn y modd a nodir yn y cwestiwn e.e. geiriau unigol, brawddeg neu roi tic mewn blychau ar gyfer cwestiwn aml-ddewis. Os mai un ateb y gofynnir amdano, rhaid sicrhau mai dyna a roddir yn yr ateb.
4.1.2 Cyfuno a chrynhoi gwybodaeth	<p>Dylai dysgwyr allu:</p> <ul style="list-style-type: none"> cyfuno a chrynhoi gwybodaeth o amrywiaeth o destunau defnyddio amrywiol ddulliau darllen ac ymateb mewn ffyrdd gwahanol i amrywiaeth o destunau di-dor a phytio defnyddio sgiliau casglu, dehongli a chysylltu syniadau aralleirio, crynhoi a dehongli y testunau yn effeithiol. 	<ul style="list-style-type: none"> Bydd angen darllen y testunau yn ofalus er mwyn deall y cyd-destun. Bydd cwestiwn cyfuno gwybodaeth yn gofyn i ddysgwyr adalw gwybodaeth berthnasol o fwy nag un ffynhonnell a chyflwyno'r wybodaeth yng nghyd-destun y cwestiwn. Bydd cwestiwn crynhoi yn gofyn i ddysgwyr i gyflwyno dogfen fer neu ddatganiad sy'n cyflwyno prif bwyntiau yng ngeiriau'r darllenwr. Rhaid i'r dysgwyr adnabod pa wybodaeth yn union mae'r cwestiwn yn gofyn amdano a pha wybodaeth sy'n gyffredin yn y testunau. Bydd angen sicrhau na fydd y dysgwyr yn ychwanegu unrhyw wybodaeth arall na safbwytiau personol yn eu hatebion.

<p>4.1.3 Ysgrifennu'n effeithiol at wahanol bwrpasau a chynulleidfaoedd, ac mewn gwahanol ffurfiau (llynyddol ac anllynyddol)</p>	<p>Dylai dysgwyr allu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • cyflwyno un dasg ysgrifenedig, o ddewis o ddwy, at bwrpasau a chynulleidfaoedd gwahanol ac mewn ffurfiau gwahanol, gan gynnwys: <ul style="list-style-type: none"> • adroddiad papur newydd • atgofion • arraith • bwletin newyddion • bwletin i'r wasg • dyddiadur • e-bost • naratif personol • portread • stori • ysgrifennu am brofiadau • defnyddio amrywiaeth o strwythurau brawddegau / gramadeg priodol, atalnodi a sillafu cywir • ysgrifennu'n gywir wrth iddynt brawf ddarllen a chywiro a/neu drosi testun byr. 	<ul style="list-style-type: none"> • Bydd cysylltiad thematig rhwng y dasg ysgrifenedig a'r deunydd darllen. • Bydd disgwl i ddysgwyr gynhyrchu un darn o ysgrifennu o ddewis o ddau destun mewn ffurf penodol. • Dylai dysgwyr fod yn gyfarwydd â'r gwahanol fathau o ysgrifennu, eu nodweddion o ran cynnwys ac iaith, beth yw eu pwrrpas a phwy yw y gynulleidfa. • Rhoddir 35 marc am y dasg ysgrifennu – 20 am gynnwys a threfn a 15 am ysgrifennu'r gywir (Rhwng 330-450 o eiriau) • Bydd cwestiwn prawf ddarllen yn rhoi cyfle i ddysgwyr ddangos y gallu i ysgrifennu'n gywir a chywiro iaith drwy adnabod a chywiro gwallau mewn brawddeg, addasu cywair iaith darn o ysgrifennu neu addasu darn o ysgrifennu gan ei wneud yn fwy cywir.
--	--	---

Profiadau Dysgu

Dylid annog dysgwyr i ystyried y profiadau a'r sgiliau dysgu canlynol i ddatblygu eu dealltwriaeth, gwerthfawrogiad a'u hymwybyddiaeth o gynnwys y pwnc ymhellach. Mae'r wybodaeth yn y tabl isod yn darparu cyfleoedd i athrawon integreiddio'r profiadau dysgu yn rhan o'u proses o gyflwyno'r pwnc.

Profiad Dysgu	Ymhelaethiad o'r Profiad Dysgu
archwilio ac ymateb i gyd-destunau lleol a chyd-destunau Cymreig ehangach	Bydd y testunau yn gyfle i ddysgwyr ymateb drwy ddadansoddi a gwerthfawrogi deunydd llenyddol ac anllenyddol a fydd yn trafod themâu lleol, cenedlaethol a rhynghladol. (4.1.1,4.1.2)
astudio testunau sydd yn tanio'r dychymyg ac yn ysbrydoli creadigrwydd	Bydd y testunau yn cynnig cyfle i ddysgwyr ystyried cyd-destunau amrywiol, cymeriadau, themâu heriol, ac i wneud cysylltiadau â bywydau dysgwyr eu hunain. (4.1.2) Bydd yr adran ysgrifennu yn rhoi cyfle iddynt ymateb yn greadigol. (4.1.3)
ystyried cynnwys a deunyddiau sy'n adlewyrchu amrywiaeth ein cymdeithas a'r byd ehangach	Bydd testunau amrywiol yn cael eu dewis er mwyn adlewyrchu agweddau gwahanol o ran hil, ethnigrwydd, rhyw, sefyllfa deuluol, crefydd, oedran, gallu/anabledd a niwrowahaniaethu. Bydd cyfle gan ddysgwyr i drafod y themâu yma drwy ddadansoddi a gwerthfawrogi'r cynnwys. Bydd cyfle hefyd i fynegi barn. (4.1.1, 4.1.2)
darllen a gwrando ar amrywiadau mewn iaith (cywair, acenion, tafodiaith ac ati)	Bydd y testunau yn adlewyrchu iaith a thafodieithoedd amrywiol sy' gyfarwydd i bob dysgwr. Bydd y dysgwyr hefyd yn cael cyfle i ymateb i amrywiaeth eang o destunau ysgrifenedig (di-dor a phytio) a'u dadansoddi. (4.1.1, 4.1.2)
defnyddio dealltwriaeth o grefft awduron a chonfensiynau ffurffiau i lywio'r gwaith o lunio eu testunau llafar ac ysgrifenedig eu hunain	Bydd cyfle gan y dysgwyr i ymateb i amrywiaeth eang o destunau ysgrifenedig (di-dor a phytio) a'u dadansoddi. (4.1.1, 4.1.2). Bydd angen iddynt hefyd i gyfuno a chrynhoi gwybodaeth (4.1.2)
datblygu ymatebion creadigol mewn ystod o gyd-destunau ysgrifenedig a llafar	Bydd y dysgwyr yn ymateb yn ysgrifenedig gan ystyried pwrpas y darn ac ystyried gwahanol cynulleidfaedd (4.1.3)

Cyfleoedd i ymgorffori elfennau o'r Cwricwlwm i Gymru

Llinynnau Cwricwlwm i Gymru		
Themâu sy'n trawstorri		
Cyd-destunau Lleol, Cenedlaethol a Rhyngwladol	<p>Mae llawer o gyfleoedd i gynnwys Cyd-destunau Lleol, Cenedlaethol a Rhyngwladol yn y TGAU Iaith a Llenyddiaeth Gymraeg.</p> <p>Isod mae rhai enghreiffiau o sut y gellid ymgorffori Cyd-destunau Lleol, Cenedlaethol a Rhyngwladol yn yr addysgu a dysgu:</p>	
	Cyfeirnod y Fanylob <ul style="list-style-type: none"> 4.1.1 4.1.2 4.1.3 	Ymhelaethiad <p><i>Ymateb i amrywiaeth eang o destunau ysgrifenedig (di-dor a phytio) a'u dadansoddi</i></p> <p><i>Cyfuno a chrynhoi gwybodaeth</i></p> <p><i>Ysgrifennu'n effeithiol at wahanol bwrpasau a chynulleidfa oedd, ac mewn gwahanol ffurfiau (llegenyddol ac anllenyddol)</i></p>

Cynaliadwyedd	Mae llawer o gyfleoedd i gynnwys Cynaliadwyedd yn y TGAU Iaith a Llenyddiaeth Gymraeg.		
	Isod mae rhai enghreiffiau o sut y gellid ymgorffori Cynaliadwyedd yn yr addysgu a dysgu:		
	Cyfeirnod y Fanylob 4.1.1 4.1.2 4.1.3	Ymhelaethiad <i>Ymateb i amrywiaeth eang o destunau ysgrifenedig (di-dor a phytio) a'u dadansoddi</i> <i>Cyfuno a chrynhoi gwybodaeth</i> <i>Ysgrifennu'n effeithiol at wahanol bwrrpasau a chynulleidfaedd, ac mewn gwahanol ffurflau (lennyddol ac anlenyddol)</i>	Enghraifft Bydd testunau anlenyddol, megis erthyglau papur newydd, erthyglau a blogiau a ddefnyddir fel deunydd darllen yn Uned 4a yn cynnig cyfleoedd ar gyfer trafod y pwnc yma.
Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb	Mae llawer o gyfleoedd i gynnwys Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb yn y TGAU Iaith a Llenyddiaeth Gymraeg.		
	Isod mae rhai enghreiffiau o sut y gellid ymgorffori Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb yn yr addysgu a dysgu:		
	Cyfeirnod y Fanylob 4.1.1 4.1.2 4.1.3	Ymhelaethiad <i>Ymateb i amrywiaeth eang o destunau ysgrifenedig (di-dor a phytio) a'u dadansoddi</i> <i>Cyfuno a chrynhoi gwybodaeth</i> <i>Ysgrifennu'n effeithiol at wahanol bwrrpasau a chynulleidfaedd, ac mewn gwahanol ffurflau (lennyddol ac anlenyddol)</i>	Enghraifft Mae'r testunau lenyddol ac anlenyddol a ddefnyddir yn Uned 4 yn rhoi cyfleoedd i drafod agweddau o addysg cydberthynas a rhywioldeb. Gellid defnyddio ffynonellau gwybodaeth fel testunau anlenyddol. Byddai modd hefyd cynnig safbwystiau gwahanol ar y thema hon.

Addysg hawliau dynol ac amrywiaeth	<p>Mae llawer o gyfleoedd i gynnwys Addysg hawliau dynol ac amrywiaeth yn y TGAU Iaith a Llenyddiaeth Gymraeg.</p> <p>Isod mae rhai enghreifftiau o sut y gellid ymgorffori Addysg hawliau dynol ac amrywiaeth yn yr addysgu a dysgu:</p>	
	<p>Cyfeirnod y Fanyleb</p> <p>4.1.1 4.1.2 4.1.3</p>	<p>Ymhelaethiad</p> <p><i>Ymateb i amrywiaeth eang o destunau ysgrifenedig (di-dor a phytio) a'u dadansoddi</i></p> <p><i>Cyfuno a chrynhoi gwybodaeth</i></p> <p><i>Ysgrifennu'n effeithiol at wahanol bwrpasau a chynulleidfa oedd, ac mewn gwahanol ffurflai (llenyddol ac anllenyddol)</i></p>

	<p>Mae llawer o gyfleoedd i gynnwys Gyrfaedd a phrofiadau cysylltiedig â byd gwaith yn y TGAU iaith a Llenyddiaeth Gymraeg. Isod mae rhai enghreifftiau o sut y gellid ymgorffori Gyrfaedd a phrofiadau cysylltiedig â byd gwaith yn yr addysgu a dysgu:</p>		
Gyrfaedd a phrofiadau cysylltiedig â byd gwaith	Cyfeirnod y Fanylob 4.1.1 4.1.2 4.1.3	Ymhelaethiad <i>Ymateb i amrywiaeth eang o destunau ysgrifenedig (di-dor a phytioig) a'u dadansoddi</i> <i>Cyfuno a chrynhoi gwybodaeth</i> <i>Ysgrifennu'n effeithiol at wahanol bwrrpasau a chynulleidfaedd, ac mewn gwahanol ffurflau (lennyddol ac anlenyddol)</i>	Enghraifft Bydd dysgwyr yn cael cyfle i ddysgu mwy am y byd gwaith drwy ymateb i wybodaeth mewn testunau lennyddol ac anlenyddol am y thema hon. Mae'r cyfle i ysgrifennu yn greadigol hefyd yn cynnig cyfleoedd i herio stereoteipiau ac ehangu gorwelion y dysgwyr.

Sgiliau trawsgwricwlaidd – Llythrennedd			
	Mae llawer o gyfleoedd i gynnwys Llythrennedd yn y TGAU Iaith a Llenyddiaeth Gymraeg. Isod mae rhai enghreifftiau o sut y gellid ymgorffori Llythrennedd yn yr addysgu a dysgu:		
	Cyfeirnod y Fanylob	Ymhelaethiad	Enghraifft
Darllen	4.1.1 4.1.2 4.1.3	<p><i>Ymateb i amrywiaeth eang o destunau ysgrifenedig (di-dor a phytio) a'u dadansoddi</i></p> <p><i>Cyfuno a chrynhoi gwybodaeth</i></p> <p><i>Ysgrifennu'n effeithiol at wahanol bwrpasau a chynulleidfa oedd, ac mewn gwahanol ffurfiau (llegenyddol ac anllenyddol)</i></p>	<p>Mae sgiliau darllen yn rhan annatod o'r papur arholiad. Bydd dysgwyr yn darllen amrywiaeth o destunau eang a fydd yn cynnig cyfleoedd iddynt ddatblygu dealltwriaeth a sgiliau wrth ymateb yn ysgrifenedig. Byddant yn cael cyfleon i drafod arddull awduron a sut defnyddir iaith at bwrpas.</p> <p>Bydd dysgwyr hefyd yn cymhwys o'r hyn y maent wedi'i ddysgu drwy ddarllen eu gwaith ysgrifenedig eu hunain. Byddan nhw'n dysgu i ddefnyddio geirfa benodol wrth fynegi barn, gan ddatblygu sgiliau ysgrifennu wrth greu gwaith creadigol ar gyfer cynulleidfa oedd gwahanol.</p>
Ysgrifennu	4.1.1 4.1.2 4.1.3	<p><i>Ymateb i amrywiaeth eang o destunau ysgrifenedig (di-dor a phytio) a'u dadansoddi</i></p> <p><i>Cyfuno a chrynhoi gwybodaeth</i></p> <p><i>Ysgrifennu'n effeithiol at wahanol bwrpasau a chynulleidfa oedd, ac mewn gwahanol ffurfiau (llegenyddol ac anllenyddol)</i></p>	<p>Bydd dysgwyr yn cael cyfleoedd i ymateb yn ysgrifenedig yn y papur arholiad ar sawl achlysur. Byddant yn datblygu sgiliau crynhoi a chyfuno gwybodaeth yn ysgrifenedig gan ddadansoddi yn eu hymatebion. Bydd cyfleoedd iddynt gynllunio eu gwaith ysgrifenedig. Bydd y dysgwyr yn ysgrifennu darnau ffuglen a ffeithiol.</p>

Sgiliau trawsgwricwlaidd – Rhifedd			
Mae deall y system rifau yn ein helpu ni i gynrychioli a chymharu'r perthnasoedd rhwng rhifau a meintiau	Cyfeirnod y Fanylob 4.1.1	Ymhelaethiad <i>Ymateb i amrywiaeth eang o destunau ysgrifenedig (di-dor a phytio) a'u dadansoddi</i>	Enghraifft Gellid defnyddio graffiau, tablau a deunydd ystadegol fel adnoddau o fewn Uned 4a.
Mae dysgu am geometreg yn ein helpu ni i ddeall siâp, gofod a safle, ac mae dysgu am fesur yn ein helpu i feintioli yn y byd go iawn	4.1.1	<i>Ymateb i amrywiaeth eang o destunau ysgrifenedig (di-dor a phytio) a'u dadansoddi</i>	Gellid defnyddio graffiau, tablau a deunydd ystadegol fel adnoddau o fewn Uned 4a.
Mae dysgu bod ystadegau yn cynrychioli data a bod tebygolwydd yn modelu siawns yn ein helpu ni i wneud casgliadau a phenderfyniadau gwybodus	4.1.1	<i>Ymateb i amrywiaeth eang o destunau ysgrifenedig (di-dor a phytio) a'u dadansoddi</i>	Gellid defnyddio graffiau, tablau a deunydd ystadegol fel adnoddau o fewn Uned 4a.

Sgiliau trawsgwricwlaidd – Rhifedd			
Sgiliau Cyfannol			
Creadigrwydd ac Arloesi		<p>Mae llawer o gyfleoedd i gynnwys Creadigrwydd ac Arloesi yn y TGAU Iaith a Llenyddiaeth Gymraeg.</p> <p>Isod mae rhai enghreiffiau o sut y gellid ymgorffori Creadigrwydd ac Arloesi yn yr addysgu a dysgu:</p>	
Cyfeirnod y Fanylob	Ymhelaethiad	Enghraifft	
4.1.3	<p><i>Ysgrifennu'n effeithiol at wahanol bwrpasau a chynulleidfa oedd, ac mewn gwahanol ffurfiau (llynyddol ac anllenyddol)</i></p>	<p>Bydd dysgwyr yn cael cyfleon i fod yn greadigol wrth greu darnau ysgrifenedig ffuglen a ffeithiol yn yr arholiad. Bydd cyfle hefyd i defnyddio sgiliau dadansoddi a gwerthfawrogol wrth ymateb i destunau amrywiol.</p>	
Meddwl yn Feirniadol a Datrys Problemau		<p>Mae llawer o gyfleoedd i gynnwys Meddwl yn Feirniadol a Datrys Problemau yn y TGAU Iaith a Llenyddiaeth Gymraeg.</p> <p>Isod mae rhai enghreiffiau o sut y gellid ymgorffori Meddwl yn Feirniadol a Datrys Problemau yn yr addysgu a dysgu:</p>	
Cyfeirnod y Fanylob	Ymhelaethiad	Enghraifft	
4.1.1 4.1.2 4.1.3	<p><i>Ymateb i amrywiaeth eang o destunau ysgrifenedig (di-dor a phytio) a'u dadansoddi</i></p> <p><i>Cyfuno a chrynhoi gwybodaeth</i></p> <p><i>Ysgrifennu'n effeithiol at wahanol bwrpasau a chynulleidfa oedd, ac mewn gwahanol ffurfiau (llynyddol ac anllenyddol)</i></p>	<p>Mae cwestiynu, dadansoddi a gwerthuso yn allweddol i archwilio'r holl destunau a astudiyd yn y cymhwyster. Yn ogystal, mae'r dadansoddiad o destunau newydd yn yr arholiad yn cynnig cyfleoedd i ddysgwyr feddwl yn feirniadol ac i ddatrys problemau drwy ddefnyddio gwybodaeth, dealltwriaeth a sgiliau a ddatblygwyd yn ystod y cwrs.</p>	

Sgiliau trawsgwricwlaidd – Rhifedd			
		Mae cyfuno iaith a llenyddiaeth yn cynnig llawer o gyfleoedd i ddysgwyr feddwl yn feirniadol o'r hyn maen nhw wedili ddarllen wrth edrych ar ddewisiadau iaith ac arddull yr awdur ac i gymhwysio hyn at eu hysgrifennu eu hunain.	
		Mae llawer o gyfleoedd i gynnwys Cynllunio a Threfnu yn y TGAU iaith a Llenyddiaeth Gymraeg.	
Isod mae rhai enghreiffiniau o sut y gellid ymgorffori Cynllunio a Threfnu yn yr addysgu a dysgu:			
Cynllunio a Threfnu	Cyfeirnod y Fanylob 4.1.1 4.1.2 4.1.3	Ymhelaethiad <i>Ymateb i amrywiaeth eang o destunau ysgrifenedig (di-dor a phytio) a'u dadansoddi</i> <i>Cyfuno a chrynhoi gwybodaeth</i> <i>Ysgrifennu'n effeithiol at wahanol bwrpasau a chynulleidfaedd, ac mewn gwahanol ffurfiau (llenyddol ac anllenyddol)</i>	Enghraift Bydd unedau arholiad fel 4a yn ei gwneud yn ofynnol i ddysgwyr gynllunio a threfnu eu hamser yn effeithiol o fewn yr amser arholiad penodedig.

Effeithiolrwydd Personol	<p>Mae llawer o cyfleoedd i gynnwys Effeithiolrwydd Personol yn y TGAU Iaith a Llenyddiaeth Gymraeg.</p> <p>Isod mae rhai enghreiffiau o sut y gellid ymgorffori Effeithiolrwydd Personol yn yr addysgu a dysgu:</p>		
	Cyfeirnod y Fanylob	Ymhelaethiad	Enghraifft
	4.1.1 4.1.2 4.1.3	<p><i>Ymateb i amrywiaeth eang o destunau ysgrifenedig (di-dor a phytio) a'u dadansoddi</i></p> <p><i>Cyfuno a chrynhoi gwybodaeth</i></p> <p><i>Ysgrifennu'n effeithiol at wahanol bwrpasau a chynulleidfa oedd, ac mewn gwahanol ffurfiau (llynyddol ac anllenyddol)</i></p>	<p>Mae'r cymhwyster yn darparu cyfleoedd i ddysgwyr feddwl yn hyderus ac yn annibynnol. Trwy eu cyflwyno i wahanol arddulliau a ffurfiau gall dysgwyr ddatblygu deallusrwydd emosiynol ac ymwybyddiaeth i allu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ymgysylltu â chymeriadau a phrofiadau a all fod yn debyg neu'n wahanol i'w rhai eu hunain • ystyried safbwytiau a syniadau gwahanol • ymgysylltu â dadleuon cymdeithasol, diwylliannol a moesegol. <p>Bydd yr uned yma yn ystyried ac yn hyrwyddo anghenion unigolion i gyrraedd eu llawn botensial drwy ddarparu cyfleoedd i drafod cyd-destunau amrywiol. Bydd dysgwyr yn datblygu sgiliau hunanwerthuso yn yr uned yma.</p>